Od redakcji,

przez lata utarło się przekonanie, że województwo łódzkie to region przemysłowy, w którym przyroda musiała ustąpić miejsca fabrykom, wielkim zakładom produkcyjnym, halom i kominom. Nie wszyscy wiedzą, że ten stereotyp to już odległa przeszłość, gdyż województwo to tylko przekształciło się w region o nowoczesnym i ekologicznym przemyśle, ale także przeniosło swój kształt terytorialny. W jego skład weszły obszary bogate i atrakcyjne przyrodniczo, o czym może przekonać się każdy, kto odwiedzi Łódzkie.

Pomocna będzie w tym niniejsza rezerwatowa, parkowa krajobrazowych i licznych obszarów chronionego krajobrazu, którą z przyjemnością polecamy Państwa uwadze.

Parki krajobrazowe w województwie łódzkim - Załęczański, Międzyrzecza Warty i Widawki, Przedborski, Spalski, Sulejowski, Bolimowski i Wzniesień Łódzkich to prawdziwe perły przyrody i ulubione miejsca wypoczynku turystów kochających ciszę, czystą naturę i piękne pejzaże. W samym tylko Bolimowskim Parku Krajobrazowym aż 130 gatunków ptaków, w tym tak rzadkie gatunki jak bociany czarne, żurawie i zimorodki. Najbliżej Łodzi leży Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich, gdzie można podziwiać zaskakująco urozmaiconą rzeźbę terenu. Tam bowiem przed milionami lat zatrzymał się lodowiec, formując swoim ciężarem wzgórza i doliny. Nawet na terenie łodzi, w Lesie Łagiewnickim, jednym z największych lasów miejskich w Europie, znajduje się rezerwat.

Województwo łódzkie to także 89 rezerwatów przyrody. Rezerwatem jest na całym swym biegu rzeka Rawka, jedna z niewielu rzek w Europie, której brzegi zachowały się w stanie nienaruszonym przez człowieka. Ewidencja obiektów szczególnie cennych i chronionych obejmuje na terenie naszego województwa niemal 4 tysiące pomników przyrody.

Zapraszamy do odwiedzenia tych miejsc i bliskiego kontaktu z naprawdę piękną przyrodą naszego regionu i mamy pewność, że pomoże Państwu dotrzeć tam, gdzie czekają znakowane krajobrazy, urzekające swą urodą lasy, saki i zbiorniki wodne.

Ryska Rawka

Jeleń w Bolimowskim Parku Krajobrazowym H. Balut

Mucha Conopsis quadrifasciata H. Balut

Krzywoszeń wiechlinowy K. Kraśkowska

Ropiennik Pyrgus malvae K. Kraśkowska

Kalina koralowa K. Gaca

Łabędzie z Załęczańskiego Parku Krajobrazowego A. Gaca

Odwiedź popielicę

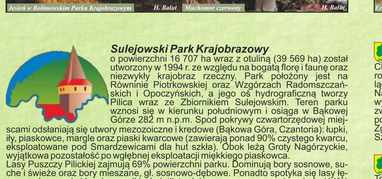
Pod pod Zalesicami Drugimi P. Wyrych

Jaworzynka zwinka K. Kraśkowska

Stare sady na terenie Parku P. Wyrych

Nastroszę Sphinx

Zjadł z Gołkowickiego

Ryska Rawka

Proponujemy Państwu niezwykłą podróż w głąb województwa. Spotkamy się na tym wyjątkowym szlaku. Zwiedzamy i odkrywamy Łódzkie, bo naprawdę jest tego warte.

Grzegorz Schreiber
Marszałek Województwa Łódzkiego

Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego
Departament Sportu i Turystyki
al. Piłsudskiego 8, www.aktywne.lodzkie.pl
turystyka@lodzkie.pl

Redakcja:
Departament Sportu i Turystyki
Wydział Turystyki, al. Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź

Konsultacje:
K. Krakowska, H. Andrzejewski
Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego
al. Piłsudskiego 12, 90-051 Łódź, info@parkilodzkie.pl
www.parkilodzkie.pl

Materiał źródłowy kartograficzny:
Wydawnictwo Atlasy Turystyczne Województwa Łódzkiego,
Departament Geodezji, Kartografii i Geologii,
Wydział Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej,
tel. 509-134-141-622, 509-134-141-622,
www.rsip.lodzkie.pl, www.geoportal.lodzkie.pl, www.mapy.lodzkie.pl

Materiał zdjęciowy:
Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego,
Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego, autorzy

Projekt graficzny:
Departament Promocji
promocja@lodzkie.pl

PUBLIKACJA BEZPŁATNA
ŁÓDŹ 2022

ISBN: 978-83-961720-2-0

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody wstęp i przebywanie na terenie rezerwatu przyrody mogą mieć miejsce po uzyskaniu zgody właściwego terytorialnie regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Zgoda taka wydawana jest w formie decyzji administracyjnej.

rsip łódzkie

Bolimowski Park Krajobrazowy

utworzony został w 1981 r. dla ochrony zwartego kompleksu leśnego zwanego Puszczą Bolimowską oraz doliny dzikiej rzeki Rawki. Obejmuje obszar o pow. 23 614 ha, będący pozostałością po puszczach: Bolemowskiej, Sochaczewskiej i Skierniewickiej. Wiskiecie i Jaktorowskiej. Jego najcenniejszym „skarbem" jest rzeka Rawka, ostatnia w Polsce środkowej rzeka, której brzegi zachowały się w nietkniętym, naturalnym stanie. Na gminy swej długości objęta jest ochroną prawną jako rezerwat przyrody. W parku dominuje lekko falista równina polodowcowa, a rzeźbę terenu urozmaica wyraźnie wcięta dolina Rawki i jej dopływy, tereny oraz wydmy piaszczyste w dolinie Pisi. Bolimowski Park Krajobrazowy położony jest w zachodniej części Puszczy Bolimowskiej. Wyraźna dolina rzeki, szerokości od kilkuset metrów do ponad kilometra, stanowi naturalną granicę krajobrazową i przyrodniczą parku. Wyróżnia ją jej rozległe łąki, pastwiska, gęste zarośla, starorzecza oraz liczne oczka wodne, a miejscami podmokłe olsy i łęgi.

Na terenie parku i jego otulinie znajduje się kilka niewielkich kompleksów stawów rybnych: w Nieborowie, na Polanie Siwica, w uroczyszku Buczyna, koło Wycześniaka i Kamiona oraz w Patokach i Jeruzalu. Lasy zajmują ok. 70% pow. parku. W Puszczy Bolimowskiej przeważają bory sosnowe, które występują też w dolinie Rawki, a także na liczych śródleśnych polanach Puszczy Bolimowskiej t.j.: na Siwicy, Starożyskach, Bielawie oraz we fragmentach uroczysk Nieborów, Bolimów, Miedniewice i koło Bartnik.Te świetliste partie stanowią pierwotne środowisko życia dzikich mieszkańców Puszczy: drwalach, smolarzach, węglarzach czy bartnikach.

W parku stwierdzono występowanie ponad 900 gatunków roślin naczyniowych, w tym blisko 100 gatunków rzadkich i ginących. Bogatą faunę reprezentuje tutaj m.in. łoś. W 1983 r. introdukowano tu bobry, które znakomicie zadomowiły się nad Rawką. Występuje też ok. 130 gatunków ptaków. Przez parki chroniona jest szczególnie ta rezerwatach: Kopanicha, Polana Siwica, Puszcza Marianska, Ruda Chlebacz i Rawka. W czasie I wojny światowej na linii Rawki i Bzury od grudnia 1914 r. do lipca 1915 r. przebiegała linia frontu niemiecko-rosyjskiego. Ślady okopów widoczne są do dziś w lasach, zwłaszcza na skarpie doliny Rawki. Na terenie parku znajdują się też cmentarze wojenne, na których spoczywają polegli wówczas żołnierze obu armii (m.in. w Jaworzynce Mogilach, Sierakowicach, Budach Grzaskich). Przez park i jego okolice prowadzi 20 szlaków turystycznych, głównie rowerowych i pieszych.

Rzeka Rawka M. Gaca

Kruszewnica posrzednia K. Kraśkowska

Kruszyniec Pyrgus malvae K. Kraśkowska

Rzeka Rawka M. Gaca

Kalina koralowa K. Gaca

Łabędzie z Załęczańskiego Parku Krajobrazowego A. Gaca

Odwiedź popielicę P. Wyrych

Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich

jest najmniejszym parkiem krajobrazowym województwa łódzkiego, jego powierzchnia wraz z otuliną wynosi 14 663 ha. Został powołany w 1996 roku w celu ochrony urozmaiconej polodowcowej rzeźby terenu (zlodowacenie warciańskie). Charakteryzuje się ona obecnością licznych wzgórz morenowych, jarów i parowów. Te ostatnie, o głębokości sięgającej 8 metrów, podzwiać można w rezerwacie Parowy Jarnowskie. Park zawdzięcza swoją nazwę Wzniesieniu Łódzkiemu, które rozciąga się w kierunku południowym i osiąga w Bałkowej Górze 282 m n.p.m. Spod pokrywy czwartorzędowej miejscami odsłaniają się utwory kredowe (Bałkowa Góra, Czantoria): kupki, iły, piaskowce, margle oraz piaski kwarcowe (zawierają ponad 90% czystego kwarcu, eksploatowane pod Smardzewicami dla huty szkła). Obok leżą Groty Nagórzyckie, wyjątkowe w skali kraju podziemne wyrobiska eksploatacji miękkiego piaskowca. Lasy Puszczy Pilickiej zajmują 69% powierzchni parku. Dominują bory sosnowe, sucne i świeże (zarost borowy mieszany, gł. sosnowo-dębowe. Ponadto spotyka się lasy łęgowe, olsy, grądy i bardzo rzadkie świetliste dąbrowy; znaczną powierzchnię (14%) stanowią wody. Resztę terenu zajmują grunty orne, łąki (często podmokłe), torfowiska, murawy i tereny nieużytkowane. W bogatej florze występuje m.in. 12 gatunków storczyków, czy 4 gatunki widłaków (długosz królewski, zimozłót północny, kończyna lubinowa i tokoryczka okółkowa). W awifaunie m.in.: bąk, gągoł, gęś gęgawa, kaczki, kurecz, kania rudosza (kropiatka), siewoczka obrożna, rybitwa białoczelna, bocian czarny. Same tylko motyle reprezentowane są przez ok. 30 gatunków. Z ssaków: bóbr (introdukowany w 1985 r.), łoś (przechodni), wydra, łasica. Obszary o wybitnych walorach przyrodniczych objęto ochroną w 11 rezerwatach przyrody: Błonie, Czarny Ług, Gaik, Jaksonek, Javora, Las Jabłoniowy, Lubiaszów, Meszcze, Twarda, Wielopole i Niebieskie Źródła o łącznej pow. 624 ha. Większość z rezerwatów leśne, ale np. Niebieskie Źródła są najcenniejszym w środkowej Polsce rezerwatem krajobrazowo-wodnym. Niedaleko Smardzewic znajduje się od 1934 r. Ośrodek Hodowli Zubrów o pow. 56 ha. Przebywa w nim stado ok. 20 zubrów z linii białowieskiej. Najcenniejsze obiekty o znaczeniu historyczno-kulturowym reprezentuje zespół opactwa cysterów (XIII-XVI w.) w Sulejowie-Podklasztorzu. Ponadto w Smardzewicach znajduje się zespół pałacowy z XVII w., w Bąkowej Górze kościół z XV w. i dworek z XVIII w. oraz ruiny zamku w Majkowicach z XVI w. Z zabytków technki zachowały się w Sulejowie kamieniołomy wapienia, dawne piece wapienne Jan i Wiktor oraz młyny wodne. Spośród wsiadły charakterystyczne budownictwo drewnianych domów z gankami (Stobnica, Błogie), a przy drogach kapliczki, zagajenie zabudowy wiejskiej powstały w Majkowicach i Bałkowej Górze w XIV w., pozostałe w XVIII i XIX w. (np.: w Goleszach, Zajączkowie, Szarbsku).

Młode grabodubki K. Kraśkowska

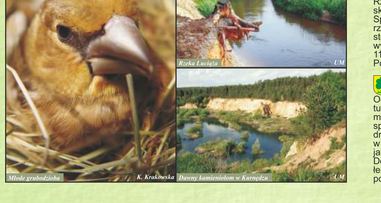
Bażanty kamieniołom w Sarnejach M. Gaca

Rzeka Łasica M. Gaca

Pszczoła samotnica K. Kraśkowska

Jesień w rezerwacie K. Kraśkowska

Wiatrówka wąskolistna K. Kraśkowska

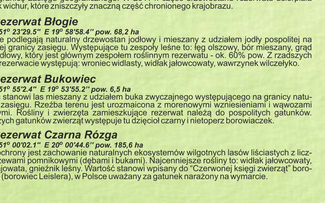
Rzeka Rawka M. Gaca

Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki

został powołany w 1989 r. w celu ochrony doliny Warty i Widawki wraz z ich dopływami oraz towarzyszącymi dolinom terenami naturalna szata roślinna i fauna. Obejmuje obszar 25 330 ha, a charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu w dolinach rzek, zwłaszcza z przełomowymi odcinkami Warty (okolice Majaczewic, Strońska, Strobina i Strumian), gdzie wysokości względne stoków dochodzą do 45 m, a na powierzchni ukazują się stare utwory wapienne. W obrębie dolin można zaobserwować 3 terasy akumulacyjne; ich stoki urozmaicone są dolinkami poboczonymi różnej genezy. W strefach przystokowych widoczny jest wyraźny spadek powierzchni w postaci licznych wysięków, mlak, wyciekowi z źródeł warstwowo-przelewowych. Meandrujące rzeki, liczne starorzecza, dobrze wykształcone torfowiskowe to kolejne cenne przyrodniczo i krajobrazowo obszary parku. Wyjątkowe pod tym względem są okolice Szynkielowa, gdzie rozległe torfowisko bezpośrednio sąsiaduje z wydmą śródlądową. Wysoką wartością przyrodniczą wyróżnia się też dolina Widawki w dolinie Nieciecy oraz ukryte wśród torfowisk ujście Oleśnicy do Warty pod Szynkielowem. Wszystkie partie doliin charakteryzuja się mozaikowatością roślinności, taki przeplatają się z roślinnością nadrzeczną a wokół starorzeczy i torfowisk chłopskie łąky wcinają się nieregularnie w pola uprawne. Łasy w parku stanowią tylko niespełna 25% ogólnej pow. i przeważają sztuczne, wprowadzone głównie sosnowe. Na terenie parku, niedziwi bogatej w gatunki chronione, liczne reprezentowane są rośliny związane z wszelkimi siedliskami wodnymi, nawodnymi i bagiennymi. Dość liczną grupę stanowią też gatunki ksenotermiczne. Za wielce rośliny z wymienionej grupy uznano najważniejsze z geobotanicznego punktu widzenia elementy flory parku i decydują o jej charakterze. Do roślin prawnie chronionych należą m.in.: rosiczka okrągłolistna i owalistna, aster gawdą, dziewięćsił bezłodygowy, bagno zwyczajne. W wodach parku odnotowano 34 gatunki ryb oraz 2 gatunki minogów. Faunę uzupełnia 136 gatunków ptaków, 12 gatunków płazów i 42 gatunki ssaków. Spośród ssaków stwierdzonych na tym terenie 12 gatunków to nietoperze, m.in.: borowiec wielki, nocek Natterera, nocek wąsatek, Brandta, karlik malutki i wieczorek rudy oraz mopek. Dla zachowania najcenniejszych walorów przyrodniczych utworzono tu 4 rezerwaty przyrodnicze: Winnica, Korzeń, Hołda i Grabica. Ochroną pomnikową objęto 47 okazałych drzew rosnących głównie w obrębie zabudowy dworskiej. Jedne z najcenniejszych zespołów przyrodniczo-krajobrazowe: Dolina Grabi i Góry Wapienne oraz 14 użytków ekologicznych z rzeką Grabią. Walorami kulturowymi parku są: kurhan z okresu rzymskiego w Strobinie, kościół św. Urszuli w Strońsku z XII w., klasztor w Widawie, dwory m.in. w Konopnicy.

Łabędzie z Załęczańskiego Parku Krajobrazowego A. Gaca

Kalina koralowa K. Gaca

Rzeka Warta M. Gaca

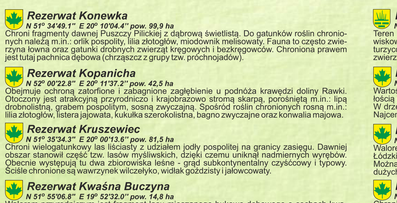
Rzeka Warta M. Gaca

Kruszyniec Pyrgus malvae K. Kraśkowska

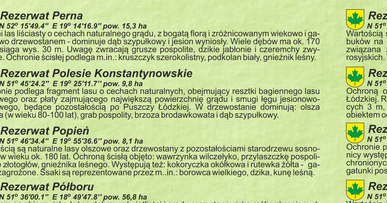
Wiatrówka wąskolistna K. Kraśkowska

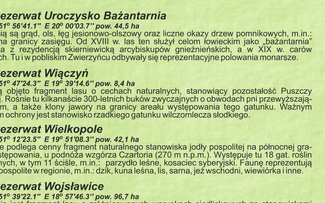
Rzeka Rawka M. Gaca

Załęczański Park Krajobrazowy

utworzony w 1978 r. obejmuje obszar o pow. 4 750 ha. z jego otulina 2 010 ha. Znajduje się na terenie 3 województw: łódzkiego, śląskiego i opolskiego. Zajmuje północno-wschodnią część Wyżyny Wieluńskiej, będącej częścią Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej zwanej Jurą Polska, zamykając od północy system jurajskich parków krajobrazowych. Chroni krajobraz jurajskich wapiennych ostańców, krytych w sobie wiele form krasu, wapieniolubną faunę i florę oraz odcinek rzeki Warty określony jako najpiękniejszy i najbardziej zróżnicowany przyrodniczo w stosunku do całego jej biegu. Charakterystyczne dla parku są: zjawiska krasowe, w tym jaskinie, z których najbardziej znana jest Jaskinia Raj, oraz ostańce wapienne, na krawędzi doliny Warty pod Lisowicami oraz w licznych kamieniołomach, w których podziwiać można geologiczne przekroje geologiczne górno-jurajskich wapieni, kopalne zjawiska krasowe oraz skamieniałości zwierząt morskich, głównie amonitów, gąbek, małży, belemnitów i jeżowców. Znaczną część powierzchni parku (ok. 50%) zajmują lasy. Dominują wśród nich siedliska borowe na bardzo ubogim piaszczystym podłożu. Tereny porośnięte niegdyś naturalnymi buczynami i dąbrowami dzisiaj w znacznym stopniu zastąpiły monokultury sosnowe. Tylko niewielkie fragmenty stanowią wartościowe, wielogatunkowe drzewostany liściaste. Naturalny charakter mają lasy łęgowe w dolinie Warty. Flora ZPK liczy około 1000 gatunków roślin naczyniowych, mchów i porostów. Znaczne powierzchnie parku zajmują bezleśne, nieurodzajne, piaszczyste przestrzenie, na których rozwinęły się murawy napiaskowe. Występuje tu 39 gatunków roślin naczyniowych podlegających ochronie, w tym m.in.: rojownik pospolity, goździk piaskowy, lilia złotogłów. Bogaty świat fauny reprezentują m.in.: modraszek wielooczek, adonis i arion, siewczka rzeczna, krwawodziób oraz wiele gatunków ptaków. Dla zachowania najcenniejszych walorów przyrodniczych parku utworzono na jego terenie 5 rezerwatów: geologiczny Węże, leśne: Bukowa Góra, Dąbrowa w Niżankowicach oraz z grupach ostańcy: geologiczny Szachownica i leśny Sławiska. W parku i otulinie znajduje się 9 użytków ekologicznych: starorzecza Wronia Woda oraz bagno leśne. Ochroną pomnikową objętych jest 19 obiektów. Wśród nich przeważają okazałe dęby oraz mopek. Dla zachowania najcenniejszych walorów przyrodniczych utworzono tu 4 rezerwaty przyrodnicze: Winnica, Korzeń, Hołda i Grabica. Ochroną pomnikową objęto 47 okazałych drzew rosnących głównie w obrębie zabudowy dworskiej. Jedne z najcenniejszych zespołów przyrodniczo-krajobrazowe: Dolina Grabi i Góry Wapienne oraz 14 użytków ekologicznych z rzeką Grabią. Walorami kulturowymi parku są: kurhan z okresu rzymskiego w Strobinie, kościół św. Urszuli w Strońsku z XII w., klasztor w Widawie, dwory m.in. w Konopnicy.

Ryska Rawka

Jeleń w Bolimowskim Parku Krajobrazowym H. Balut

Mucha Conopsis quadrifasciata H. Balut

Krzywoszeń wiechlinowy K. Kraśkowska

Ropiennik Pyrgus malvae K. Kraśkowska

Kalina koralowa K. Gaca

Łabędzie z Załęczańskiego Parku Krajobrazowego A. Gaca

Przedborski Park Krajobrazowy

został utworzony w 1988 r. obejmuje powierzchnię 16 553 ha, a otulina 18 466 ha. Obejmuje najcenniejsze przyrodniczo fragmenty Pasma Przedborsko-Małogoskiego i Nieckę Włoszczowską oraz Wzgórz Łopuszańskich i Opoczyńskich. Główną atrakcją parku są wysokie i strome wzniesienia, na przedgórzu Gór Świętokrzyskich, zbudowane z wapieni jurajskich i piaskowców kredowych, z licznymi wychodniami skał i niewielkimi kamieniołomami. Zróżnicowany krajobraz tworzy od zachodu falista równinie z wydmami, a od wschodu podmokłe obszary łęśne i łąkowe nad Czarną Włoszczowską (Pilicą). Wzniesienia osiągają wysokość do 346 m n.p.m. (Góra Fajna Ryba).

Lasy zajmują ok. 63% pow.; są to drzewostany sosnowe przeplecione lasami olszowymi i borami bagiennymi. Różnorodna szata roślinna obejmuje ok. 900 gatunków roślin naczyniowych, w tym 51 gatunków chronionych, jak: wiśnia karłowata, reliktowa wierzba borówkolistna, wawrzynek wilczełyko, tłuszcz pospolity, zawilec wielkokwiatowy, goryczka orzęsiona, śnieżyczka przebiśniego, pelnik europejski, obuwik pospolity, rojnik pospolity, rosiczki, widlaki oraz wodna wolfia bezkorzeniowa - najmniejsza roślina kwiatowa żyjąca w Europie. W ogólnej awifaunie parku m.in.: łabędzia niemego, gęś gęgawą, ogorzałka, czapla purpurowa (rzadkość), bocianu i kormorana czarnego, błegusa płaskodziobego oraz rzadka sowa śnieżna. Spośród kręgowców stwierdzono: 22 gatunki ryb, 10 gatunków płazów, 5 gatunków gadów. W kilku miejscach, gdzie zachowały się unikatowe fragmenty krajobrazu i występuje obfitość gatunków fauny i flory, utworzono 5 rezerwatów przyrody: Bukowa Góra (leśny), Oleszno (leśny), Murawy Dobromierskie (stepowy), Czarna Rózga (leśny) i Piskorzeniec i Pokrzywa z otrodukowanymi bobrami). Spośród nich tylko dwa ostatnie znajdują się w granicach województwa łódzkiego. W pobliskich lasach odbywały się walki powstańcze w 1863 r. oraz działała partyzantka podczas okupacji niemieckiej. Architekturę zabytkową reprezentuje gotycki kościół z XV w. oraz pozostałości murów obronnych z zamku w Przedborzu, powozownia w Kluczewsku (XVIII/XVIII w.), dwór i kościół w Olesznie (XVIII w.). Liczne kapliczki i figury przydrożne, tradycyjne budowle wiejskie, w tym pozostałości młynów wodnych i wiatraków (np.: odrestaurowany, murowany wiatrak stojący na szczycie wzniesienia pod Olesznem), 11 zabytkowych parków podworskich z XVII-XIX w. Bogata sztuka ludowa. Kasztwa, kowalstwo, wyroby ze słomy, strój i sprzęt ludowe, prezentowane są w zbiorach etnograficznych przedborskiego muzeum.

Obuwnik popielicy M. Gaca

Pod pod Zalesicami Drugimi P. Wyrych

Jaworzynka zwinka K. Kraśkowska

Stare sady na terenie Parku P. Wyrych

Nastroszę Sphinx

Zjadł z Gołkowickiego

Ryska Rawka

Spalski Park Krajobrazowy

utworzony w 1995 r. (pow. 13 149 ha z otuliną 24 134 ha). Obejmuje część Równiny Piotrkowskiej, Równiny Radomszczańskiej oraz doliny Białobrzeskiej. Podstawowym jego walorem jest naturalny krajobraz rzeczny. Wzgórze Lopuszańskich i doliny pod Inowłodzem, z wychodniami skał jurajskich oraz niziną, na przedgórzu Gór Świętokrzyskich, zbudowane z wapieni jurajskich i piaskowców kredowych, z licznymi wychodniami skał i niewielkimi kamieniołomami. Zróżnicowany krajobraz tworzy od zachodu falista równinie z wydmami, a od wschodu podmokłe obszary łęśne i łąkowe nad Czarną Włoszczowską (Pilicą). Wzniesienia osiągają wysokość do 346 m n.p.m. (Góra Fajna Ryba).

Lasy zajmują ok. 63% pow.; są to drzewostany sosnowe przeplecione lasami olszowymi i borami bagiennymi. Różnorodna szata roślinna obejmuje ok. 900 gatunków roślin naczyniowych, w tym 51 gatunków chronionych, jak: wiśnia karłowata, relikltowa wierzba borówkolistna, wawrzynek wilczełyko, tłuszcz pospolity, zawilec wielkokwiatowy, goryczka orzęsiona, śnieżyczka przebiśniego, pelnik europejski, obuwik pospolity, rojnik pospolity, rosiczki, widlaki oraz wodna wolfia bezkorzeniowa - najmniejsza roślina kwiatowa żyjąca w Europie. W ogólnej awifaunie parku m.in.: łabędzia niemego, gęś gęgawą, ogorzałka, czapla purpurową (rzadkość), bociana i kormorana czarnego, błegusa płaskodziobego oraz rzadka sowa śnieżna. Spośród kręgowców stwierdzono: 22 gatunki ryb, 10 gatunków płazów, 5 gatunków gadów. W kilku miejscach, gdzie zachowały się unikatowe fragmenty krajobrazu i występuje obfitość gatunków fauny i flory, utworzono 5 rezerwatów przyrody: Bukowa Góra (leśny), Oleszno (leśny), Murawy Dobromierskie (stepowy), Czarna Rózga (leśny) i Piskorzeniec i Pokrzywa z introdukowanymi bobrami). Spośród nich tylko dwa ostatnie znajdują się w granicach województwa łódzkiego. W pobliskich lasach odbywały się walki powstańcze w 1863 r. oraz działała partyzantka podczas okupacji niemieckiej. Architekturę zabytkową reprezentuje gotycki kościół z XV w. oraz pozostałości murów obronnych z zamku w Przedborzu, powozownia w Kluczewsku (XVII/XVIII w.), dwór i kościół w Olesznie (XVIII w.). Liczne kapliczki i figury przydrożne, tradycyjne budowle wiejskie, w tym pozostałości młynów wodnych i wiatraków (np.: odrestaurowany, murowany wiatrak stojący na szczycie wzniesienia pod Olesznem), 11 zabytkowych parków podworskich z XVII-XIX w. Bogata sztuka ludowa. Kasztwa, kowalstwo, wyroby ze słomy, strój i sprzęt ludowe, prezentowane są w zbiorach etnograficznych przedborskiego muzeum.

Obuwnik popielicy M. Gaca

Pod pod Zalesicami Drugimi P. Wyrych

Jaworzynka zwinka K. Kraśkowska

Stare sady na terenie Parku P. Wyrych

Nastroszę Sphinx

Zjadł z Gołkowickiego

Ryska Rawka

Sulejowski Park Krajobrazowy

o powierzchni 16 707 ha wraz z otuliną (39 569 ha) został utworzony w 1994 r.ze względu na bogatą florę i faunę oraz unikatowy krajobraz rzeczny. Park położony jest na Równinie Piotrkowskiej oraz Wzgórzach Radomszczańskich i Opoczyńskich, a jego oś hydrograficzną tworzy Pilica wraz ze Zbiornikiem Sulejowskim. Teren parku wznosi się w kierunku południowym i osiąga w Bąkowej Górze 282 m n.p.m. Spod pokrywy czwartorzędowej miejscami odsłaniają się utwory kredowe (Bąkowa Góra, Czantoria): kupki, iły, piaskowce, margle oraz piaski kwarcowe (zawierają ponad 90% czystego kwarcu, eksploatowane pod Smardzewicami dla huty szkła). Obok leżą Groty Nagórzyckie, wyjątkowe w skali kraju podziemne wyrobiska eksploatacji miękkiego piaskowca. Lasy Puszczy Pilickiej zajmują 69% powierzchni parku. Dominują bory sosnowe, sucne i świeże (zarost borowy mieszany, gł. sosnowo-dębowe. Ponadto spotyka się lasy łęgowe, olsy, grądy i bardzo rzadkie świetliste dąbrowy; znaczną powierzchnię (14%) stanowią wody. Resztę terenu zajmują grunty orne, łąki (często podmokłe), torfowiska, murawy i tereny nieużytkowane. W bogatej florze występuje m.in. 12 gatunków storczyków, czy 4 gatunki widłaków (długosz królewski, zimozłót północny, kończyna lubinowa i tokoryczka okółkowa). W awifaunie m.in.: bąk, gągoł, gęś gęgawa, kaczki, kurecz, kania rudosza (kropiatka), siewoczka obrożna, rybitwa białoczelna, bocian czarny. Same tylko motyle reprezentowane są przez ok. 30 gatunków. Z ssaków: bóbr (introdukowany w 1985 r.), łoś (przechodni), wydra, łasica. Obszary o wybitnych walorach przyrodniczych objęto ochroną w 11 rezerwatach przyrody: Błonie, Czarny Ług, Gaik, Jaksonek, Javora, Las Jabłoniowy, Lubiaszów, Meszcze, Twarda, Wielopole i Niebieskie Źródła o łącznej pow. 624 ha. Większość z rezerwatów leśne, ale np. Niebieskie Źródła są najcenniejszym w środkowej Polsce rezerwatem krajobrazowo-wodnym. Niedaleko Smardzewic znajduje się od 1934 r. Ośrodek Hodowli Zubrów o pow. 56 ha. Przebywa w nim stado ok. 20 zubrów z linii białowieskiej. Najcenniejsze obiekty o znaczeniu historyczno-kulturowym reprezentuje zespół opactwa cysterów (XIII-XVI w.) w Sulejowie-Podklasztorzu. Ponadto w Smardzewicach znajduje się zespół pałacowy z XVII w., w Bąkowej Górze kościół z XV w. i dworek z XVIII w. oraz ruiny zamku w Majkowicach z XVI w. Z zabytków technki zachowały się w Sulejowie kamieniołomy wapienia, dawne piece wapienne Jan i Wiktor oraz młyny wodne. Spośród wsiadły charakterystyczne budownictwo drewnianych domów z gankami (Stobnica, Błogie), a przy drogach kapliczki, zagajenie zabudowy wiejskiej powstały w Majkowicach i Bałkowej Górze w XIV w., pozostałe w XVIII i XIX w. (np.: w Goleszach, Zajączkowie, Szarbsku).

Młode grabodubki K. Kraśkowska

Bażanty kamieniołom w Sarnejach M. Gaca

Rzeka Łasica M. Gaca

Pszczoła samotnica K. Kraśkowska

Jesień w rezerwacie K. Kraśkowska

Wiatrówka wąskolistna K. Kraśkowska

Rzeka Rawka M. Gaca

województwo łódzkie

atrakcje
na 12 dyżurnice
w regionie łódzkim

Rezerwat Dąbrowa Grotnicka

N 51° 55'30.7" E 19° 19'15.6" pow. 100,5 ha

Chroni kompleks leśny, położony na malowniczych brzegach Warty. Występują tu charakterystyczne dla dolin rzecznych grądy, olsy i łęgi, a także bór mieszany sosnowo-dębowy. Spośród ssaków stwierdzono: bobry, wydrę, łasicę, borsuka, jenota, kuny leśną i domową, gronostaja, łasicę, wydrę i borsuka oraz 13 gatunków nietoperzy, w tym nocka Brandta i borowiaczka.

Rezerwat Dąbrowa Świetlista

N 52° 17'07.6" E 19° 13'03.9" pow. 40,1 ha

Powstały by chronić zespół świetlistej dąbrowy z ok. 100-letnim drzewostanem dębowym. Występuje tu 9 gatunków roślin objętych ochroną prawną np.: kruszczyk szerokolistny, podkolan biały, pierwiosnka lekarska. Las porasta stok płaskiego pagórka birowego, podstawą, którego jest terasa nadzalewowa piaskowa.

Rezerwat Dąbrowa w Niżankowicach

N 51° 09'14.2" E 18° 48'23.3" pow. 102,6 ha

Chroni fragment naturalnej kwaśnej dąbrowy rzadkich w Polsce zbiorowisk świetlistej i kwaśnej dąbrowy na granicy zasięgów geograficznych. Drzewostan buduja 150-letnie dęby szypułkowe z niewielkim udziałem brzóz i osik. Ochronie ścisłej podlega tu m.in.: ochrona roślin, pomocnik, kruszczyk szerokolistny. Fauna reprezentuje m.in.: gniewosz plamisty, słonka oraz nietoperze: mopek, nocek łydkowłosy.

Rezerwat Dęby w Meszczach

N 51° 27'03.9" E 19° 44'48.1" pow. 39,2 ha

Chroni naturalne zbiorowiska grądu z bogatą florą i zróżnicowanym wiekowo i gatunkowo drzewostanem - dominuje dąb szypułkowy i jesion wyniosły. Wiele dębów ma ok. 170 lat i osiąga wys. 30 m. Swoje zwracają grunty orne, łąki, pastwiska, zarośla, zadrzewienia i czereminy przydrożne: kruszczyk szerokolistny, podkolan biały, gnieźnik leśny.

Rezerwat Dąbrowa w Niżankowicach

N 51° 09'14.2" E 18° 48'23.3" pow. 102,6 ha

Chroni naturalny fragment